

Ecsâmi Yitik Gece

*Mahşerî bir izdihâmın ev sahibi yüreğim
Kalbimin kırıklarından sızan zift misali
Ecsâmı yitik bir geceye hapsoldum.
Bu kez beyazı beyazdan değil, Şair;
Simsiyah geceden, karanlık ruhumu sıyrır.
Harcın değil bilirim, benliğini bir kenara ayır.
Hayır!
Caddelerden, meydanlardan değil
İzbe köşelerden topla kendini.
Ovalardan geçir
Hızlıca aşır onu dağlardan ve Bay Ur'lardan*

*Yıkık bir dağ evinde süveydâyı düşürdün
Siyahî gözler yoktu ve hep çok üşüdün.
Kaçtın, ardına bakmadan
Baksaydın kimselere çaktırmadan
Gelmiş olacaktın
Maziye yakalarını bıraktırmadan...*

*Durma yürü
Ayak izlerin oldukça sen bir ölüsün.
Bir bedevinin kum fırtınaları arasında
Ne zaman uyusan, aynı rüyayı görürsün
Siyahî gözler ve öbür yanda yemyeşil bir vahâ*

*Bu kez beyazı beyazdan değil, Şair;
Simsiyah geceden, karanlık ruhumu sıyrır
Harcın değil bilirim, lâkin benliğini bir kenara ayır
Hayır !
Hayır !
Hayır !*

ebrar nur yüzer

isKELe

sayı: yedi'nin 6 ikiBİNOn8'MARTı

“Herkesin bir umudu vardır,
Bir savaşı, bir kaybedişi,
Bir acısı, bir yalnızlığı,
Bir hüznü ...

Çünkü herkesin bir gideni vardır,
İçinden bir türlü uğurlayamadığı.”

turgut uyar

şair ve şair

*“Sanırım ki günler hep böyle gidecek/
Her sabah böyle bahar; / Ne iş güç
gelir aklıma, ne yoksulluğum./
Derim ki: “Sıkıntılar duradursun!”/
Şairliğimle yetinir,/ avunurum.”*

Orhan Veli Kanık'ın 15 Mayıs 1949 tarihli şiirinden bir parça. Baharın İlk Sabahları... Günler hep böyle geçsin, her sabah bahar olsun arzusu; böyle bir şeyin gerçeğe dönüşemeyeceğini bilmek ve sıkıntıları şairlikle, şiirlerle avunarak giderme çabası. Sadece fazlasıyla kayda değer şairin

bulunduğu yerlerden biri olan ülkemizde değil, bütün dünyada yazılan dizelerin, kelimelerin, harflerin arkasında teselli bulma amacı olduğunu söylersek yanlış olmaz sanırım. Zira dizelerin konusu ne olursa olsun, bunların yanında başka bir anlam, yahut başka bir yaşam, başka bir kimlik yatması kaçınılmaz. Sevgi, özlem, korku gibi duygular barındıran birtakım yazıların tek bir maksadı işaret etmesi de şaşırtıcı değil: Avunmak. Birçok şeyin avunma isteğiyle kullanıldığı, buna mukabil çoğunun pek fazla etki etmediği şu fani dünyada, şiirlerin de teselli arayışına cevap veremeyeceği de su götürmez bir gerçek. Hoş, zaten insanların pek çok şeyin manasız olmasının ve var oluşun an be an bir çıkmaza yürümesinin aşıkarcılığını fark etmektense hep bir umudun çevresinde yaşamayı, güzel günlere inanarak yaşamayı tercih etmesinden dolayı gerçeklerin onları çok da ilgilendirmedeğini düşünmekteyim. Şair, şiirlerini sıkıntılarına çare bulamayacağı gerçeğini göz ardı ederek yalnızca umudunu kaybetmemek amacıyla yazar belki de. Belki de bu bir teselli arayışı değil de ümidini kaybetmeden son güne kadar kendini kandırabilme yöntemidir, kim bilir?

Öyle veya böyle, “ teselli bulma isteği ” ya da “ umudunu koruma yöntemi ” diye adlandırdığımız bu arayışın nice büyük şairler yetiştirdiği gerçeğini de kabul etmek gerek, “ Yazık oldu Süleyman Efendiye ” mısra-ı meşhurunun mübdii gibi...

buğra karahan

bir gece ve boş bir şişe

Karşımda boğaz şimdi,
Takmış takılarını parlıyor.
Bense kırmızı içli yeşil şişeyle,
Şahit oluyorum geceye.

--
Karşı, Avrupa, ne kadar güzelse;
O kadar çirkinim bugün.
Gülüyor süslü kadın:
“Daha çok gençsin.”

--
Rujunu sürerken İstanbul;
Rimellerim akıyor.
Karanlıktayım neyse ki,
Zaten kafam da gidip geliyor.

--
Yuvarlak bordo lekeler elbisemde...
Saat geç eve gidemem.
Ayakkabılarım da yok,
Parmak uçlarım dalgalı suda; düşler beliriyor anılarımdan bozma.

--
Tanıdık bir sima, hırkasını atıyor omuzlarıma.
Teşekküre dilim dönmüyor,
Gülümsüyorum, kırmızı çatlak dudaklarla.
Kuruluyor yüzümü, üşümemeliymişim.

--
Kaldırıyor ayağa, tutuyor ellerimden,
Ayak sesleri ile gidiyoruz devam etmeye nerede kaldıysak önceden.
Arkamızda, deniz köpüklerinin kıyıya vurduğu yerde, kırmızı içli yeşil şişe;
Dalgalar onu bu sefer nereye götürürse...

asya uçak

Daha sonra lazım olacak bir bilgiyi yazmanın, yazarak çalışmanın, gerekliliği ve sağlamlığı ifade edilmek istendiği zaman hemen herkesin imdadına yetişen bir deyimdir “Söz uçar yazı kalır”. Hem bu deyiş öyle içi boşaltılmış artık klişe haline geldiğinden alaya alınan atasözlerinden de değildir. Üzerinde herkes ittifak etmiştir, yediden yetmişe herkes hiç çekinmeden, üzerinde düşünmeden bu sözü israf eder. Halbuki günümüzdeki kullanımı hiç de sanıldığı anlamı ifade etmez. Yazımızda bu değişimi anlatarak değerli okuyucuyu, bu değişimin paralelindeki zihniyet kaymasına ulaştırmaya gayret edeceğiz.

Yarı-göçebe bir yaşam süren eski Türklerin muhayyilesinde, her an görülen, etkisini kuraklık ve bereket gibi hayati mevzularda hissettiren gökyüzünün önemli bir yeri mevcuttur. Geceyle, gündüze, açlığa ve tokluğa karar veren gökyüzü bu tanrısal mahiyeti dolayısıyla onların anlayışında kutsal bir mesabededir. Öyle ki ebedi hayatın mekanı olan cennet gökyüzüne yerleştirilmiş, cennete de “uçmağ” denmiştir. Dairevi bir zaman idrakine sahip bulunan Türkler, bu dünyaya cennetten gelip cennete gideceklerinin bilincindeydiler. Ezeli ve ebedi hayatın kaynağı öteki hayat olduğuna göre bu dünya gelip geçiciydi. Bugün “hava da yol almak” anlamına gelen “uçmak” fiili de “uçmağ” dan gelmektedir. O zamanlar için bu fiil “cennete gitmek” anlamıyla kullanılmaktaydı.

Bu bağlama dikkat edilecek olursa “söz uçar yazı kalır” düsturunun sözün kuvvetine vurgu yaptığı rahatlıkla fark edilecektir. Söz’e, payidar kalmaklığından dolayı kutsallık atfedilmiştir. Daha da açmak gerekirse; sözün uçması demek, sözün cennete gitmesi yani sahibini ebediyen takip etmesini ifade etmektedir. Fakat yazı ise (bu dünyada) kalarak çok kısa bir süre sonra sahibinden ayrılacaktır ve bir değer ihtiva etmemiş olacaktır. Dolayısıyla sözün bağlayıcılığı vardır. Ağızdan çıkan her kelama dikkat edilmelidir.

Bu anlam değişmesinin hafızalardaki etkisine de böylelikle geçebiliriz zannolunur. Günümüzdeki bu anlam tersliğinin sebebi dairevi zaman algımızın yani ebediyet mefhumunun kaybolmasından ileri gelmektedir. Newtoncu zaman algısının çizgiselliği bize insan yaşamının kusursuzluktan kusurluluğa akışını, var oluştan yokluğa tükenişini dayatmaktadır. Materyalizmin imkanları, insanın anne karnındaki serüveninden evvelini ve sonrasını izah etmeye yetmemektedir. Hal böyle iken tek hayat addedilen bu dünya yaşamı öne çıkarılmıştır. Bu dünya işi olan yazı ise böylece değer kazanmıştır. Söz ise uçup gitmeye mahkum edilmiştir. Zira maddeciliğin emrine verilen söz’ün deneysel verilerle ölçülebilirliği yoktur. Onun da öteki hayat gibi yatacak yeri yoktur.

Hakiki olanın katledilmesini, materyalizm ve pozitivizmden görüp Batı medeniyetini suçlamak gibi tembel bir düşüncenin tuzağına düşülebilir. Ancak “Söz” ün gerçek manası bir zamanlar o coğrafyada da bahsettiğimiz gibi kutsaldı. Bir zamanları da tarif edecek olursak, o zamanlar ki ne Doğu vardı ne Batı, hakikatin tekliği gibi şimdi ayrı olan bu iki medeniyet bir zamanlar bir idi.

Klasik dönemde toplumların tasavvurları, dinlerin etrafında şekillenir. O halde Avrupa’nın fikriyatı için Hristiyanlığa inmeliyiz. Oraya indiginizde sizi söz’ün tartışılmaz önemine değinen şu ifade karşılar: Önce söz vardı. Türkçeye bu şekilde tercüme edilebilecek söz Yuhanna İncili’nin ilk kelimeleridir. Kelimenin daha geniş açılımlarına bakmak için Yunancasını verelim. “Söz”ün Yunancası “Logos”tur. Logos’un bir diğer anlamı da “akıl”dır. Akıl’ın ifade ettiği anlam ise söz’ün kutsallığını ifşa eder mahiyettedir. Akıl’dan kasıt Tanrı’dır. Bu gerçek yine devam eden cümlelerde açığa çıkar: Söz Tanrı’yla birlikteydi ve Söz Tanrı’ydı. Görüldüğü üzere Batı’da da sözün inkarı mümkün olmayan önemi hayatın hatta dinin merkezindeydi. Bu anlayışın temeli Eflatun’un Sokrates’ten tevarüs ettiği diyalektik yöntemeye dayanır ki bu da karşılıklı konuşma –“söz”leşme de denebilir- sanatına dayanır. Ayrıca İslam inancında “ol” emrine, ki bir sözdür, atfedilen değer, söz’ün kıymetinin evrenselliğine bir kanıttır.

Söz’ün konumu, düşünceyle olan bağlantısından dolayı edebiyata doğrudan tesir eder. Edebi ürün ilk önce Logos’ta söz olarak var olur, daha sonra yazıya geçer. Söz’ün bu şekilde içinin boşaltılması, kısıtlı imkanları olan yazı’nın vitrine koyulması, hayali dumura uğratıp edebiyatı işlevsizleştirir. Entelektüellerin ekmek yediği nimeti yok eder. Edebi nimetten yoksun bulunan halk düşünmeyi unuttur ve İnsan’ın ötekisi olan nesne seviyesine düşer. Hatta fitri olmayan bu hale inildiği için daha da ayağa düşer. Bu ise kimsenin istemeyeceği bir durumdur. Hal böyle iken vahim vaziyete karşı tepkisiz kalmak da intihar olacaktır. Onun için “Söz uçar, yazı kalır”.

mantıksızın mantığı

Hiçbir mantığı olmaksızın gerçekleşen, gerçekleşme ihtimali oldukça düşük olan olaylara tesadüf denir. Birçok kültürde kabul görmüş olan tesadüfler, bazı kültürlerde dini inanç ve bilimsel bilgiye olan bağlılık sebebiyle yer edinememiştir.

Tesadüfler, hepimizin her gün karşılaştığı olgular olup kesin bir bilimsel teoreme dayandırılmazlar. Bu konuda kullanabileceğimiz ve tesadüfleri az çok açıklayabilecek tek bilimsel bilgi olasılıktır. Olasılık da her zaman yeterli bilgiyi sağlayamaz; zaten “olası” olduğundan burada da bir kesinlik söz konusu değildir.

Fakat bir de şu vardır ki tesadüfler tamamen rastgele olaylar değildir. Bir olayı “tesadüf” olarak adlandırsak da bu, o olayın “neden-sonuç”

ilişkisinden tamamen uzak olduğu anlamına da gelmez. Nitekim bir ülkede tanıştığınız bir arkadaşınızla başka bir ülkede tekrar karşılaşabilirsiniz; bir buluşma planlamadıysanız bile. Çünkü ikiniz de uçağa, gemiye, herhangi bir ulaşım aracına binmiş ve ve iniş durağınız olarak aynı ülkeyi seçmişsiniz. Bu olay sonucunda karşılaşma olasılığınız artmış ve böylece bu “tesadüf” gerçekleşmiştir.

Neden-sonuç ilişkisini anladıysak bu sefer teorik olmayan, gerçekten gerçekleşmiş bir tesadüf örneği verelim; 1895 yılında ABD’de gerçekleşen şu olay gibi: O yıl, Amerika’nın Ohio eyaletinde bir araba kazası olmuş. İşin ilginç yanıysa o dönemde Ohio’da bu iki arabadan başka araba bulunmaması ve bir şekilde bu iki arabanın birbirini bulup eyalet tarihinin ilk kazasını gerçekleştirmeleri. Aslında düşününce bu olayı bilimsel bir temele dayandırmak çok da zor değil. 1895’te eyalette sadece iki araba var ise pek fazla yol olduğunu da sanmıyorum. Dolayısıyla bu arabaların aynı yolu seçip karşılaşmaları gayet olası. Kaza konusunda bir şey demek istemiyorum; tarihin ilk araba sürücülerinin ikisinin araç kullanmakta bu kadar kötü olması gülünç geliyor. Ama görüyorsunuz ya, istediğimizde bu olayları bilimselleştirmek, mantığa uygun hale getirmek o kadar da zor değil.

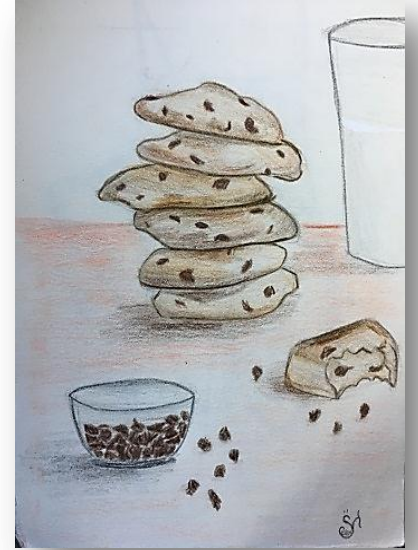
Tabi bu demek değil ki her şeye mantık yönünden bakmak, her şeyde bir kesinlik aramak gerek. Her tesadüfe bir sebep aramak, size sıkıntıdan ve cevaplanamayan sorulardan başka bir şey getirmez. Tesadüflerin tamamen rastgele gerçekleşmediğini ve bazı temellere dayandığını bilmek yeterlidir. Böylece hem gerçekten tamamen uzaklaşmaz, hem de belirsizliğin tadını çıkarabilirsiniz...

pelin özge türkmen

lades

Gözlerini açmıştı. Yıllardır gözünü açar açmaz gördüğü ilk şeye, beyaz alçılı tavana selam verdi gözleriyle. Yıllardır aynı güne uyanıyordu. Bazen çocukları arıyordu. O zaman değmeyin keyfine, tüm gün boş evde kendi kendine gülümsüyordu. Banyoya gitti, elini yüzünü yıkadı, aynaya baktı. Biricik karısı öldükten sonra daha hızlı yaşlanıyordu sanki. Beş yıl, elli yıl gibi geçmişti.

Yavaş adımlarla mutfığa doğru ilerliyordu. Acelesi yoktu. Hayatta istediklerini yapmıştı. Yapamadıklarından vazgeçmişti zaten zamanında. Kahvesini koydu. Balkona oturmaya gitti. Kahvaltı hazırlamaya gücü yoktu. Canı da istemiyordu. Dünde yemek namına bir şey yememişti. Kahveyle doyuruyordu karnını. Gençliğinde bir otururunda silip süpürdü masayı. Artık genç de değildi, 80 yaş genç sayılmazdı elbette. Ancak yakın bir zamana kadar ruhunu genç tutmayı başarmıştı. Bu isteksizlikleri ona sonun geldiğini hatırlatıyordu. Fincanını aldı ve balkondaki küçük masasının sandalyelerinden birine oturdu. İki sandalye vardı, Karısıyla karşılıklı içerdi kahvesini hep. O öldükten sonra da onu hissedebilmek adına değiştirmede sandalyenin yerini. Bir yudum aldı kahvesinden ve etrafa bakındı. Sağ tarafında mezarlık, sol tarafında masmavi Boğaz vardı. Yaşam ve ölümün somutlaşmış hali gibiydiler. İkisi arasında uçan kuşlar vardı. Hayatın başından sonuna kanat çırpıyorlardı sanki. Kendi hayatını düşündü. "Keşke" dediği bir şey yoktu. Yasadığı iyi kötü ne varsa güzel geliyordu ona şimdi, veya ardında pişmanlık bırakmış olmak istemiyordu. Tüm olumsuzluklara rağmen güzeldi hayatı, basit ve güzel. İki çocuğu olmuştu. Şu an onların sesine tarif edilemez bir özlem duyuyordu. Önce kızını aradı, biricik kızını. Yumuşak, huzur veren sesini duyduğunda küçüklüğünü hatırladı kızının. Moralinin bozuk olduğunu anladığında boynuna atlardı babasının. Her şeyin iyi olacağına inancı geri gelirdi adamın. Telefona torununu da istedi. Tıpkı kızı gibiydi torunu da, görenlerin bakmaya doyamayacağı bir çocuktu. Onunla da konuştuktan sonra oğlunu aradı. Hep gurur kaynağı olmuştu oğlu onun için. Gençliğini kendi gençliğine benzetirdi. Belaya bulaşmamıştı ama son damlasına kadar almıştı gençliğini hayatın elinden. En çok bunun için gurur duyuyordu onunla. Telefonu kapadıktan sonra yine karısı geldi aklına. Ölümü hatırlatıyordu artık ona öldükten sonra yine onunla buluşabilirdi belki. Bir yudum daha aldı kahvesinden. Tüm güzel anılarını hatırladı. Sonsuzluğa yol almadan önce kapadı gözlerini, dudaklarından "Aklımda!" sözü dökülmüştü. Son gördüğü ise maviyi siyaha boyayan mezarlıktı.

çizgi: selen özdemir

mısra ermiş

deniz ve sen

suskun sular gözlerine değince
bir dalga kopuverir ta uzaklardan
içine kapanık, sessizdir önce
hırçınlaşır apansız seni görünce
haşındır hırsı, denizdir dediğim
sevdiğini koparıp almak ister
deniz korkusuz, deniz inatçı
gözlerin ellerinde kör bir düğüm
ne dokunmak ne de açmak ister
yalnız bilsin ki bu gözler onun
bu gözler ki deniz kadar derin
içinde en nadir incilerin
mavi gerdanını süslediğini
gözlerini hayal etti deniz

ve dalgalar birleştikçe gözlerinle
o durgun sahilde gelgitler başlar
vedalaşır kum taneleri gününbirlik dostlarıyla
ve atılırken yeni bir maceraya
deniz ana gözlerini anlatır
anlattıkça hiddetlenir
büyür şiddetlenir
daha fazla duramaz dokunamadan
işte o an
değer ayaklarına inceden bir su
ve ardından küçük kum taneleri
suspulur, gülümser
sadece yanında kalmak ister
ama dolduğunda vakit
bir başka gelgit
gözlerinle birleşen
yola çıkmıştır yeni bir dalga ile
ve sen
ölü bir dalgaya veda ederken
yas tutmayı unutursun
yeni bir dalga vardır artık
isteyen yıkasın seni
ve merak eden
gözlerin mi
kendi mi daha mavi

hatice zeynep göktürk

körler için ağıt

Bakmayın yüzümdeki yara izlerine
Zira bu vahşeti işleyen
kendi tırnaklarımdır
Rahatsız ederse sizi
Kaşlarımın altında bir tek gözüm
Kusun üzerime
Nefretinizi de kıskançlığınızı da
Katlanabilmeniz için çirkinliğime
Benim de üstüm kirlensin gerek
Sizler gibi
Hem belki de siz çift gözlülerdir kusurlu olan

Oysa kimileri
Bir avuç başıbozuk dadanmasın diye
Beyaz şatoya
Alevler içinde nöbet tutar
Ve o kimileri ne tek ne çift gözlüdür
Çünkü onlar sadece görürler
Bilirler
Yaşamak
Kafamızın içindeki yansımaları gerçek sanmak
Anlamsızdır
Ve bu onlarda büyük bir kibir doğurur
Çünkü nasıl gördüğün değildir mevzu
Görmek ya da görmemektir
Nitekim tek gözlü ve çift gözlü körler
Düşman olurlar kibirlilere
Yargırlar
Suçlarlar
Anlamazlar ki bu kibir tözünde bilgeliktir
Ve doğru olan her şey iyi değildir

emre can küçükyıldız

okyanus düşleri

ayrılığa saygı

Neden bu kadar muhtaçtır bu gönül hiç bilmem
İçimde büyüyen, gittikçe derine inen
Artar günden güne, şu ruhtaki hazin elem
Harmanlanır bu sevgi, yokluğunla bilenen

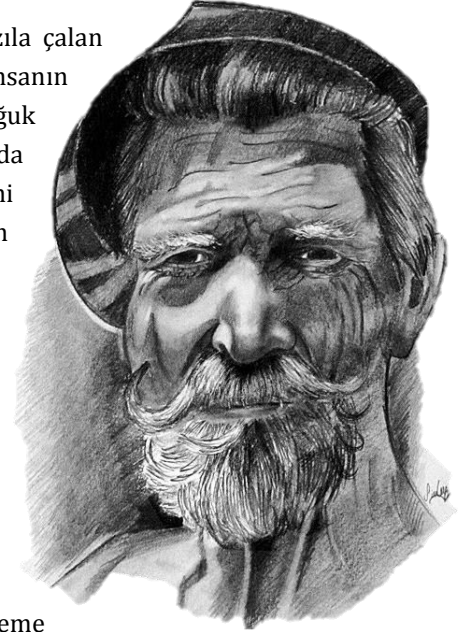
Piredir benim yanımda yüceltilen kerem
Mecnun kimmiş, konuşmaya bile değmez hicven
Süzülsün de katreler olsun bana bir kefen
Gurbet üzer ki beni, kan ağlar burda sinem

Günler saatler geçer, bekler burda bir köle
Şu sabrı görselerdi, bitmezdi öve öve
Biat eder kulun, korkma yapmaz hiç kuruntu

Yaparsam evham bir gün, gelmezsen diye değil
Kaçmışsa diyedir, ya bulamazsam huzuru
Derttir bazen deva, yazdığım dizeler kefil

hasan kocabaş

Sonbaharın harf döktüğü, gökyüzünün kızıla çalan renginin bulutlarda yarattığı dinginlikte insanın kendini kaybettiği, son zamanlardaki en soğuk günlerden biriydi. Fakat bu beni verandada oturmaktan vazgeçiremedi, yıllarca beni soğuktan koruyan ama kendini eskitmekten koruyamayan mavi örtüye sarınmışım. Fazla yıkanmaktan sertleşmiş, ellerimin soğuktan çatlayan yerlerini acıtıyordu. Ellerim, ellerim zaten artık pek bir işe yaramıyordu.

Kendimi gençliğimde saklamalıydım, hiç yaşlanmamalıydım. Hayallerim tozlara karışmış, mutsuzluk yığınlarına eklenmişti. Eğer bunca yıllık tecrübeme dayanarak bir tavsiye isteselerdi benden, "Yaşlanmayın!" derdim. Hatta bunu o kadar şiddetle tavsiye ederdim ki kimse cüret edemezdi tersine. Ama gelin görün ki böyle bir şansım yok, ben ne kadar üşüsem de içeriden bir battaniye daha alamayan bir ihtiyarım. Bir ihtiyar, başka hiçbir şey değil. Kendi hayali okyanusunda yaşayan bir ihtiyar.

Ben gençken karada geçen, dümen çevirmediğim tek bir günüm yoktu. Şimdi yine karada değilim ama okyanusta da değilim, ikisinin arasında bir yerdeyim. Ve bu yer o kadar acımasız ki, bu yaşlı kalbime hiç iyi gelmiyor. Gözümü kapatıyorum, içimi çekiyorum, ciğerlerime okyanus doluyor. Sonra gözümü açıyorum, karşımda uçsuz bucaksız bir mavilik bekliyorum. Ama nerde bende o şans!

Bulutların yavaş yavaş terk ettiği gökyüzüyle karşılaşıyorum. Anlıyorum ki sonbaharın dünyasında benim gerçekliğime yer yok, kendimi uykunun ellerine bırakıyorum.

Rüyalarım da hala gencim, rüyalarım da üşümüyorum.

ilayda ekerim